

PRIA tegevusprojekt 2016. aastal

1. Töö pealkiri: kuuteema „Põrnikad põristavad aias.“

2. Koostajad: Tartu Lasteaed Klaabu

Õpetajad Emeri Möldri, Kati Paide; õpetaja abi Kärt Joorits

3. Taustinformatsioon:

Tartu Lasteaed Klaabu on Tervist Edendav Lasteaed. Meie õppekava ja arengukava üheks tähtsamaks eesmärgiks on laste tervise edendamine ning tervislike harjumuste kujundamine läbi erinevate tegevuste. „Põrnikad põristavad looduses” projekti toetas PRIA. Projektiga seotud tegevused viidi läbi 02.05-27.05 2016. Osalesid Põrnika rühma lapsed (23 last, 3-4aastased lapsed).

4. Integreeritud tegevuste eesmärgid:

Laps vaatab/uurib erinevaid puu- ja köögivilju ning oskab neid eristada värvuse, kuju ja maitse järgi.

Laps tunneb ja nimetab erinevaid puu- ja köögivilju.

Laps teab, miks on puu- ja köögiviljad inimestele kasulikud.

Laps osaleb aktiivselt õppekäigul mahetalus ja Botaanikaaias.

Laps sorteerib ja loendab esemeid 5-piires (puu- ja juurviljad: värvus, suurus).

Laps teab, et seemnest kasvab taim.

Laps teab, milleks on vaja huumususse ning kuidas nende eest hoolitsema peab.

Laps osaleb loovtantsu esitamisel.

5. Sihtrühm: 3-4aastased lapsed. Tegevustes osales 23 last.

6. Läbiviidud tegevuste kirjeldused, metoodika ja toimumise aeg.

MINA JA KESKKOND

Vaatlemine ja uurimine:

✓ „Aiatööriistad.”

Lapsed said teada, milliseid aiatööriistu läheb aiatööde tegemistel tarvis. (reha riisumiseks, labidaga mäntaid ümber pöörata /kaevata, aiahark-kõva pinnase kaevamiseks, kõblas-mulla kobestamiseks taimede ümber, aiakäru-mulla /aiasaaduste vedamiseks, kühvel-taime istutamiseks, käpp-rohimiseks ja mulla kobestamiseks, kastekann-taimede kastmiseks, kindad-ei saa käed mustaks, käärid-vajalikud lillevarde ja närbunud lehtede lõikamiseks)

✓ **„Seemnest kasvab taim.”**

Erinevate seemnete vaatlemine, võrdlemine.

Seeme mulda

Kastame+abiks päike

Seemnest idu

Eosest 2 lehekest

Kasvavad juured pikemaks+kasvab pikemaks vars ja lehed

✓ **Vestlus/uurimine: „Puu- ja köögiviljad.”**

Lastega vaatlesime erinevate puu- ja köögiviljade pilte (kurk, tomat, punapeet, kapsas, porgand, kartul, kaalikas, till, sibul, hernes, petersell, paprika, õun, ploom, vaarikas, maasikas, kirss, karusmari, must sõstar, punane sõstar).

✓ **„Puu- ja köögiviljade vaatlemine ja maitsmine.”**

Uurisime rühmas erinevaid puu- ja köögivilju (kurk, tomat, kapsas, porgand, kartul, kaalikas, till, petersell, paprika, õun, lillkapsas, basiilik). Kõigepealt me vaatlesime puu- ja köögivilju (võrdlesime neid). Seejärel õpetajad pesid viljad puhtaks ja lõikasid tükkideks. Lapsed said degusteerima hakata. Lõpus hääletasime, milline köögivili on kõige maitsvam. Puuviljadest võitis loomulikult õun, sest ta oli ainuke esindaja. Köögiviljadest said enamus hääli kurk ja porgand.

✓ **„Enda kasvatatud roheline.”**

Meie projekt algas tegelikult juba märtsis, kui panime mulda erinevaid seemneid (petersell, lehtsalat, till).

Maikuuks olid taimed juba nii suured, et me saime neid süüa. Alustasime degusteerimist lehtsalatist ja petersellist. Lehtsalat maitses kõigile, kuid petersell ainult mõnele üksikule. Kasutasime salatilehte ka õhtuse köögiviljasalati kaunistamiseks ja võileibade valmistamiseks.

✓ **Lauamäng: „Terve ja poolik.“**

Eesmärk: Laps paneb kokku pildipaarid (terve ja poolik puuvili/mari, 10 paari).

Seda mängu saab mängida üksinda kui ka sõbraga koos.

Mängus kasutatavad paarid: banaan-poolik banaan, ananass-poolik ananass, granaatõun-poolik granaatõun, õun-poolik õun, pirn-poolik pirn, arbuus-poolik arbuus, kiivi-poolik kiivi, viigimari-poolik viigimari, apelsin-poolik apelsin, maasikas-poolik maasikas.

✓ **Vaatlemine ja uurimine: „Ussike Joosep.”**

Eesmärk: 1. Laps tutvub vihmaussi ja sõnnikuussi eluga.

2. Laps võrdleb õpetaja abiga vihmaussi ja põrnikaga.

Lapsed tutvusid vihmausside ning huumusussidega.

Meie lasteaed sai endale biokompostri, mida me käisime kahe nädala jooksul uurimas ning huumusussidele toitu viimas. Usse uurisime luupidega ning ka pildimaterjali abil.

Teemad, millest me lastega vestlesime: Mis on prügi? Miks peab prügi sorteerima? Kuidas tekib kompost? Mida tuleb kompostihunnikusse panna? Mida kompostiga edasi teha? Kuidas muutuvad biojätmed ehk ussidele antav toit mullaks?

✓ **„Puu kasvamine.”**

Ühel päeval käis üks ema lastele puu kasvamisest rääkimas. Ta kasutas SMART tahvlit. Tegevus hõlmas järgnevaid teemasid: seemnest kasvab taim; mida vajab taim kasvamiseks?; leht- ja okaspuud; puude lehed ja viljad, puud talvel jne. Tegevus viidi läbi kahes väiksemas grupis, et kõik lapsed saaksid SMART tahvlit kasutada.

✓ **Õppekäik „Tartu Botaanikaaeda.”**

Sõitsime linnaliinibussiga Vene peatusesse ja sealt kõndisime edasi Botaanikaaia poole. Me vaatlesime imelisi tulpe (seal oli neid punaseid, roosasid, kollaseid, lillasid).

✓ **„Väljasõit Võnnu mahetallu.”**

24. 05.2016 külastasime Võnnu mahetallu, kus lapsed said näha tibusid, kanu ja kukkesid. Väiksed tibud olid kolme päeva vanused ning neid hoiti tibude „kasvuhoones”. Kokku oli väikseid kollaseid tibusid 200. Enamik munejaid kanu oli pruuni värvi ning neid oli u. 500.

Seejärel läksime aiatöid tegema. Töö seisnes selles, et vedada põhk peenra äärtele, et umbrohu kasvu takistada. Pärast tööd jõime vett ja mängisime-kiikusime.

Siis näitas talu perenaine meile hobuseid ja ponisid. Üks poni oli 30aastane. Lapsed said ponile pai teha.

Meie tore päev lõppes lõunasöögiga. Sõime seljanka suppi. Lapsed olid nii näljased, et enne supi lauale toomist olid mitu last oma leiva juba ära söönud.

Lastele meeldis seal talus ning samal nädalal vaatasime projektori abil pilte mahetalust ja ka loodusmajast. Lapsed rääkisid kaaslastele enda kogemustest.

KOKANDUS

✓ „Tordi valmistamine.”

Kaks ema tulid lastega koos küpsisetorti tegema. Lastele meeldis see väga. Kuna meid on rühmas palju, siis valmis tort jupikaupa (lapsed „töötasid” vahetustega).

✓ „Puuviljasalati valmistamine.”

Puuviljasalati valmistamiseks kasutasime banaani, õuna, pirni, kiivit ja melonit. Lapsed said ise puuvilju tükeldada, seejärel suurde anumasse valada. Segasime salati koostisained kokku ning seejärel degusteerisime. Lastele meeldis väga see tegevus väga ning nad lubasid seda kodus ka emmede-issidele õpetada.

KEEL JA KÕNE

- ✓ **Jutu kuulamine ja arutlemine:** „Vihmauss Joosepi elu.” (autor Katrin Käbi)
- ✓ **Näpumäng:** „Aiatööl.” Kogumikust: „Kus mu põial?” Koostaja: E. Kalamees
- ✓ **Näpumäng:** „Õunake.” Kogumikust: „Kus mu põial?” Koostaja: E. Kalamees
- ✓ **Näpumäng:** „Naeris.” Kogumikust: „Kus mu põial?” Koostaja: E. Kalamees (Vene muinasjutu järgi)
- ✓ **Näpumäng:** „Kaks ussikest.” (omalooming)
- ✓ **Jutu kuulamine ja arutlemine:** „Pettsoni peenramaa.” Sven Nordqvist
- ✓ **Mäng:** „Söö/ära söö.” Puu- või köögiviljadega Arturi toitmine. Kui laps kuuleb kokkulepitud häälikut, siis annab ta Arturile süüa.

KUNST

- ✓ **Meisterdamine:** „Minu ussike.“ Üks ema käis lastega ussisokki meisterdamas.
- ✓ **Voolimine:** „Vihmauss.“

Eesmärk: Laps rullib plastiliinitüki „vorstikeseks”.

Vahendid: plastiliin, alus

Töö käik: Lapsed mudisid näppude vahel plastiliini pehmeks, seejärel peo vahel kujundasid pallikese. Pallikest vastu lauda edasi-tagasi rullides tekkis „vorstike-ussike”.

✓ **Loovtöö „Porgandipeenar.“**

Eesmärgid: 1. Laps osaleb ühise kunstitöö loomises.

2. Laps õpib kaaslastega koostööd tegema.

3. Laps saab käsitleda erinevaid kunstitegevuse materjale.

Eelnev vestlus lastega: Vaatlesime ja uurisime pildimaterjalide abil porgandi kasvamist seemnest porgandiks. Tegevus jagunes mitme päeva peale.

Tegevuse käik:

Panime toa põrandale maha suure vakstu. Siis lõikasime enda töö jaoks sobiva pikkusega tapeeditüki. Jaotasime tapeedi viieks võrdseks osaks (seemnete mulda panemine, porgand pistab nina mullast välja, porgand on juba kasvanud suuremaks, porgand on juba valmis, porgand jõuab meie toidulauale).

1. **Peenar-muld**

Švammitrükiga tegime aluspaberile mullapinna.

2. **Seemnete mulda panemine**

Lapsed tekitasid aluspaberile mullakihi švammitrükki kasutades. Lapsed liimisid mulla pinnale seemned. Seejärel toimus karvatraadist vihmausside lõikamine ning paigaldus (kasutades PVA liimi). Pildile lisasime päikese ja kastekannu.

3. **Porgand pistab nina mullast välja:** lisasime tööle pisikesed porgandid, kastekannu ja päikese.

4. **Porgand on juba kasvanud suuremaks:** Kõigepealt katsid lapsed porgandi šablooni oranžide siidipaberi pallikestega. Lisasime pilve ja vihmapiisad.

5. **Porgand on juba valmis:** lapsed katsid porgandi šablooni oranžide siidipaberi pallikestega ning seejärel kleepisid porgandid töö peale. Igale porgandile kleepisime külge porgandipealsed.

6. **Porgand jõuab meie toidulauale:** porgandi šablooni oranžide siidipaberi pallikestega katmine, kausi ja porgandite lisamine tööle.

MATEMAATIKA

Õppemäng: „Puuviljapirukas.“

Eesmärk: Laps võrdleb erinevate tunnuste alusel puuvilju (õunad, viinamarjad, aprikoos, apelsin, sidrun, banaan).

Õ/m: „Puuviljapirukas.“: plastmassist pirukas, mille sisu on jaotatud sektoriteks. Laps peab puuviljad sorteerima värvi ja kuju alusel.

LIIKUMINE JA MUUSIKA

- ✓ **„Kapsatants.“** Laps hoiab peos siidirätikut, kükitavad. Kui päike „kapsakesi“ paitab, hakkavad nad kasvama ja näitavad oma ilu. Kui jõuab kätte õhtu (muusika muutub aeglasemaks), jäävad „kapsalapsed“ magama.
- ✓ **roomamine põrandal** (ussikeste jäljendamine)
- ✓ **„Ussike torna!“** Kaks meie rühma lapsevanemat käisid lastega õues aktiivse liikumise mängu mängimas ja seal saime osaleda ussimängus. Laps pidi köit selja taga enda järel kaasa lohistama ja kaaslaste eest ära jooksuma. Teised lapsed üritasid ussikesse saba kinni püüda. Esimene ussikesse kinni võtja oli järgmine ussike.

7. Tulemused.

Kuukavasse planeeritud eesmärgid said täidetud. Lapsed vaatlesid/uurisid erinevaid puu- ja köögivilju ning oskavad neid eristada värvuse, kuju ja maitse järgi. Lapsed teavad, miks on puu- ja köögiviljad inimestele kasulikud. Lapsed osalesid aktiivselt õppekäigul mahetalus ja Botaanikaaias. Lapsed teavad, et seemnest kasvab taim (ja mida on taimel vaja, et kasvada). Lapsed sorteerivad ja loendavad esemeid 5-piires. Lapsed teavad, milleks on vaja huumususse ning kuidas nende eest hoolitsemata peab. Lapsed osalesid aktiivselt tantsu esitamisel.

8. Koostööpartnerid: PRIA, lapsevanemad, Tartu Lasteaed Klaabu köök

9. Tegevustes kasutatud vahendid, materjalid, kasutatud kirjandus

Raamatud: „Suur pildiraamat. Aedviljad“ Koolibri, „Pettsoni peenramaa.“ Sven Nordqvist, „Minu esimesed avastused looduses“ TEA: Puu kasvamine (esitlus), „Pildiraamat loodusest“ Sinisukk, „Pildiraamat väikesele aednikule“ Sinisukk
Power Pointi esitlus: „Köögiviljad.“

Pildid puu- ja köögiviljadest (enda tehtud fotod)

Lauamängud: „Toit meie laual.“, „Terve ja poolik puuvili“

Võileiva materjal: sepik, tomat, või, salatilehed

Tordi valmistamine: küpsised, kohupiim, hapukoor, suhkur, maasikamoos, vaarikad, banaan

Kunst (porgandid): tapeet, PVA liim, guaššvärv, pintslid, käärid, oranž ja roheline siidipaber, roheline vildi meisterdamispaber, karvatraat, karvapallid, švammitrukiks erineva suurusega švammid, värviline paber, värvilised pliiatsid

Kunst: plastiliin, alused

Vaatlemiseks/uurimiseks: luubid, erinevad puu- ja köögiviljad, pildimaterjal: puu-ja köögiviljad, vihmaussid, huumusussid, biokomposter huumusussidega, biojätmed

Infomaterjal internetist:

www.bioneer.ee/eluviis/tarbimine/aid-18411/Markko-Mäll%3A-„Ussid-sobivad-igasse-majapidamise-„

<https://arhiiv.err.ee/vaata/osoon-metsise-uuringud-sonnikuusside-kasvatamine-kobras>

www.loodusajakiri.ee/eesti_loodus/EL/vanaweb/0008/vihmauss.html

www.bioneer.ee/tegutse/kompostiussiblogi/aid-19763/Kuus-põmevat-fakti-vihmaussidest

www.miksike.ee/documents/main/lisa/3klass/8talu/vihmauss.htm